

АБСТРАКТ

диссертации на соискание степени доктора философии (PhD) по направлению «Педагогика» Чэнь Вэньцин тема: Сравнительное исследование программ бакалавриата по направлению «Педагогика» в Китае и Кыргызстане

научный руководитель д.п.н., профессор Раимкулова А.С.

1. Актуальность темы диссертации.

Современные вызовы времени, стремительный научно-технический прогресс, технологические вызовы, необходимость интеграции в мировое образовательное пространство, совершенствование системы образования, в том числе и высшего педагогического требуют исследования существующего опыта разных стран в области подготовки бакалавров разных научных направлений.

Особый научный интерес представляет исследование проблем подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в Кыргызстане, так как подготовка бакалавров в республике началась не так давно, и существует множество проблем, связанных с определением научно-теоретических основ и практических путей реализации данного уровня образования. В то же время в Китайской народной Республике имеется достаточно большой опыт в этом направлении.

Сравнительное исследование образовательных систем Китая и Кыргызстана открывают новые уникальные возможности для развития высшего профессионально-педагогического образования, в частности, в реализации программ многоуровневой профессиональной подготовки педагогических кадров нового поколения с базовым бакалаврским образованием.

В условиях глобализации значительно возрастает значение международных, межгосударственных, общественных и личностных потребностей в сравнительном изучении образовательных систем разных

стран, так как это позволяет совершенствовать существующую систему образования и определить дальнейшие пути сотрудничества в подготовке педагогических кадров. В Законе Кыргызской Республики «О статусе учителя» [2], Стратегии развития образования Китая до 2035 года [14], в Заключении ЦК КПК и Государственного совета Китайской Народной Республики от 20.01.2018 г. «О всестороннем углублении реформы педагогического образования в новую эпоху» [15], а также в «Постановление Правительства КР от 30 сентября 2019 года № 511» уделяется особое внимание подготовке педагогических кадров [16].

В связи с этим возникает необходимость сравнительно-сопоставительного анализа системы подготовки бакалавров по направлению «Педагогика», в дружественных странах, в частности, в Китае и Кыргызстане, определение критериев и показателей сравнительно-сопоставительного анализа, изучение прогрессивного опыта подготовки бакалавров по направлению «Педагогика», выявление факторов обеспечения качества педагогического образования, разработка рекомендаций по улучшению качества подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» на основе сравнительно-сопоставительного анализа системы подготовки бакалавров по направлению «Педагогика».

Бинарные сопоставления образовательных систем Китая и Кыргызстана, в частности, системы подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» является одной из существенных инноваций XXI века. Этого требуют такие новые ориентиры в подготовке педагогических кадров, как компетентностный подход в системе подготовки учителя нового века, широкое внедрение инновационных технологий, электронных форм обучения, потребность в развитии творческого потенциала будущих учителей нового типа, востребованных в международном научно-образовательном пространстве и др.

В то же время предварительный анализ научно-теоретических источников и наблюдение за практикой подготовки бакалавров свидетельствуют о существовании ряда **противоречий**:

1. между все возрастающими требованиями к подготовке учителей, высоко ценимых в новое время, готовых к вызовам современного информационно-технического общества, и недостаточной изученностью научно-практических путей подготовки педагогов новой формации;

2. между расширением и глобализацией образовательного пространства и отсутствием исследований по сравнительно-сопоставительному анализу образовательных программ подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в дружественных странах, в частности, в Китае и Кыргызстане;

3. между достаточно богатой практикой подготовки бакалавров по педагогическому направлению в Китае и отсутствием сравнительно-сопоставительного анализа данного опыта в целях совершенствования образования в Кыргызстане.

Указанные противоречия свидетельствуют о существовании проблемы, суть которой состоит в выявлении сходства и различий в подготовке бакалавров по направлению «Педагогика» и определении основных направлений совершенствования подготовки специалистов с базовым педагогическим образованием. Необходимость научного решения данной проблемы послужило основанием для определения темы диссертационной работы **«Сравнительное исследование программ бакалавриата по направлению «Педагогика» в Китае и Кыргызстане»**.

2. Связь темы диссертации с крупными научными программами, основными научно-исследовательскими работами, проводимыми научным учреждением.

Диссертационная работа обусловлена задачами, поставленными в «Стратегических направлениях развития образования в Кыргызской Республике» и входит план научно-исследовательской работы кафедры

педагогике высшей школы Кыргызского национального университета им. Жусупа Баласагына (пр. № 6 заседания НТС от 10.06.2022 г.).

3.Цель исследования: на основе сравнительно-сопоставительного анализа определить сходства и различия в подготовке бакалавров, а также пути ее совершенствования в системе профессионального образования Китая и Кыргызстана.

4.Задачи исследования:

1. На основе сравнительно-сопоставительного анализа раскрыть научно-теоретические предпосылки разработки содержания образовательных программ подготовки бакалавров по направлению «Педагогика».

2. Обосновать теоретико-методологические подходы и методы исследования проблем подготовки бакалавров по педагогике в системе профессионального образования Китая и Кыргызстана.

3. Определить сходство и различия нормативно-правовых документов, регламентирующих подготовку бакалавров по направлению «Педагогика» в системах профессионального образования Китая и Кыргызстана.

4. Обобщить опыт подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в вузах Китая и Кыргызстана и разработать практические рекомендации о путях использования их в современном образовательном процессе высшей школы.

5.Методы исследования. Для реализации поставленных задач в качестве ведущего метода был использован сравнительно-сопоставительный анализ, также нами использованы эмпирические методы исследования, такие как сбор данных, интервью, изучение документов, отражающих содержание программ бакалавриата по направлению «Педагогика» в сравниваемых странах, метод сопоставительного анализа нормативно-правовых документов, метод индукции и аналогов, критико-аналитический метод и др.

6.Научная новизна полученных результатов состоит в том, что:

– на основе сравнительно-сопоставительного анализа раскрыты теоретико-методологические основы, систематизирующие идеи, тенденции и модели подготовки бакалавров по педагогике применительно к системе профессионального образования Китая и Кыргызстана и содержанию программ подготовки бакалавров по направлению «Педагогика»;

– обоснованы теоретико-методологические подходы и методы исследования проблем подготовки бакалавров по педагогике в системе профессионального образования Китая и Кыргызстана;

– определены сходство и различия в подходах и нормативно-правовых документах, регламентирующих подготовку бакалавров по направлению «Педагогика» в системе профессионального образования Китая и Кыргызстана;

– обобщен опыт подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в вузах Китая и Кыргызстана и разработаны практические рекомендации о путях совершенствования подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в Китае и Кыргызстане.

7. Теоретическая значимость исследования состоит в том, что на основе сравнительно-сопоставительного подхода к исследованию образовательных программ, особенностей и специфики подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в вузах Китая и Кыргызстана сформулированы систематизирующие идеи, тенденции и концептуальные ориентиры преобразования в системе высшего педагогического образования обеих стран.

8. Практическая значимость исследования состоит в том, что его основные положения могут быть использованы при разработке стратегии качественной подготовки бакалавра педагогики нового поколения, при проектировании инновационной модели нового учителя с учетом процессов модернизации и интернационализации современного образовательного пространства, при создании курсов сравнительной педагогики в педагогических вузах Китая и Кыргызстана.

9. Основные положения, выносимые на защиту:

1. Сравнительно-сопоставительный подход в изучении тактики и стратегии подготовки педагогических кадров в вузах Китая и Кыргызстана – одно из ключевых звеньев, которое связано с тенденциями и инновационными процессами в системе высшего педагогического образования и определено условиями модернизации и интернационализации современного образовательного пространства.

2. Исследование образовательных программ, особенностей и специфики подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в вузах Китая и Кыргызстана, показало, что в целом система подготовки педагогических кадров в рассмотренных странах определена такими перспективными направлениями, как фундаментализация содержания высшего педагогического образования, профессионально-педагогическая направленность обучения, дальнейшая демократизация и гуманизация педагогического процесса и др.

3. Сопоставление образовательных программ, особенностей и специфики подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в вузах Китая и Кыргызстана позволило определить возможные перспективы в системе подготовки педагогических кадров рассмотренных стран, такие как подготовка нового поколения учителей, обладающих конкурентоспособностью на рынке труда на основе реального изучения национальных образовательных систем Китая и Кыргызстана в условиях реформирования, модернизации и совершенствования высшего педагогического образования, что составляет основу дальнейшего развития системы образования обеих стран;

10. Личный вклад соискателя.

Диссертант с 2021 по 2024 гг. изучала, анализировала, организовывала и принимала непосредственное участие в теоретических и практических исследованиях, связанных с темой исследования. Составлена целевая программа по сопоставительному изучению образовательных программ,

особенностей и специфики подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в вузах Китая и Кыргызстана. Подготовлены и изданы статьи в Scopus; по теме исследования составлены анкеты, которые апробированы среди обучающихся по направлению «Педагогика» и в среде научно-академической общественности двух стран. Впервые представлен сравнительный анализ образовательных программ, особенностей и специфики подготовки бакалавров по направлению «Педагогика» в вузах Китая и Кыргызстана.

11. Апробация исследования. Основные положения и результаты исследования обсуждались на заседании кафедры педагогики Высшей школы КНУ им. Ж. Баласагына, на международных и республиканских научно-практических конференциях, которые проходили в период 2022-2024 гг.

12. Полнота отражения результатов диссертации в публикациях.

По результатам исследования были опубликованы следующие работы:

1. Scopus. Wenjing C., Raimkulova A., Zhoushao H. On training at the undergraduate level in pedagogy in Kyrgyz Republic and China. Scientific Herald of Uzhhorod University, 2024, Series “Physics”, pp. 2415-8038 (e-ISSN 2786-6688) (In English). Available at: <https://physics.uz.ua/en/article/ba8e4680eadb33b4e1ba1be3b95f74f> (In English).

2. Scopus. Wenjing C., Raimkulova A., Zhoushao H., Study on the popularisation of higher education in China and Kyrgyzstan/ Scientific Herald of Uzhhorod University, 2024, Series “Physics”, issue 55, pp. 2097-2107. DOI: 10.54919/physics/55.2024.209td7 (In English)

13. Структура диссертации: Диссертационная работа состоит из трех глав, заключения, практических рекомендаций, 2 таблиц, списка использованной литературы, включающего 135 источника, 2 приложений. Общий объем диссертации 115 страниц.

Abstract

PhD dissertation of Chen Wenjing on the topic: «Comparative study of bachelor's degree programs in the field of "Pedagogy" in China and Kyrgyzstan»

Supervisor: PhD, scientific supervisor Doctor of Pedagogical Sciences, Prof. Raimkulova A.S.

1. The actuality of the topic.

Modern challenges of the time, rapid scientific and technological progress, technological challenges, the need for integration into the global educational space, and the improvement of the education system, including higher education, require research on the existing experience of different countries in the field of bachelor's degree training in various scientific fields.

Of particular scientific interest is the study of the problems of bachelor's degree training in the field of "Pedagogy" in Kyrgyzstan, since bachelor's degree training in the republic began not so long ago, and there are many problems related to the definition of scientific and theoretical foundations and practical ways to implement this level of education. At the same time, the People's Republic of China has quite a lot of experience in this area.

Comparative studies of the educational systems of China and Kyrgyzstan open up new unique opportunities for the development of higher professional and pedagogical education, in particular, in the implementation of multi-level

professional training programs for new generation teachers with basic bachelor's education.

In the context of globalization, the importance of international, interstate, social and personal needs in the comparative study of educational systems of different countries is significantly increasing, as this makes it possible to improve the existing education system and identify further ways of cooperation in the training of teaching staff. In the Law of the Kyrgyz Republic "On the Status of Teachers" [2], the Strategy for the Development of Education in China until 2035 [14], in the Conclusion of the CPC Central Committee and the State Council of the People's Republic of China dated January 20, 2018. "On the comprehensive deepening of the reform of teacher education in the new era" [15], as well as in the "Decree of the Government of the Kyrgyz Republic dated September 30, 2019 No. 511", special attention is paid to the training of teaching staff [16].

In this regard, there is a need for a comparative analysis of the bachelor's degree training system in the field of "Pedagogy" in friendly countries, in particular, in China and Kyrgyzstan, the definition of criteria and indicators of comparative analysis, the study of the progressive experience of bachelor's degree training in the field of "Pedagogy", the identification of factors to ensure the quality of teacher education., development of recommendations for improving the quality of bachelor's degree training in the field of "Pedagogy" based on a comparative analysis of the bachelor's degree training system in the field of "Pedagogy".

Binary comparisons of the educational systems of China and Kyrgyzstan, in particular, the bachelor's degree system in the field of "Pedagogy" is one of the significant innovations of the 21st century. This is required by such new guidelines in the training of teaching staff as the competence-based approach in the teacher training system of the new century, the widespread introduction of innovative technologies, electronic forms of education, the need to develop the creative potential of future teachers of a new type, in demand in the international scientific and educational space, etc.

At the same time, a preliminary analysis of scientific and theoretical sources and observation of the practice of bachelor's degree preparation indicate the existence of a number of **contradictions**:

1. between the increasing demands for teacher training, which are highly appreciated in modern times and are ready for the challenges of the modern information technology society, and the lack of knowledge of scientific and practical ways to train teachers of the new formation;

2. between the expansion and globalization of the educational space and the lack of research on comparative analysis of bachelor's degree programs in the field of Pedagogy in friendly countries, in particular, in China and Kyrgyzstan;

3. between the rather rich practice of bachelor's degree training in teaching in China and the lack of comparative analysis of this experience in order to improve education in Kyrgyzstan.

These contradictions indicate the existence of a problem, the essence of which is to identify similarities and differences in the preparation of bachelor's degrees in the field of "Pedagogy" and to identify the main directions for improving the training of specialists with basic pedagogical education. The need for a scientific solution to this problem served as the basis for determining the topic of the thesis "**Comparative study of bachelor's degree programs in the field of Pedagogy in China and Kyrgyzstan**".

2. The connection of the thesis topic with major scientific programs, the main research works carried out by the scientific institution.

The dissertation work is conditioned by the tasks set in the "Strategic directions for the development of education in the Kyrgyz Republic" and is included in the research plan of the Department of Pedagogy of the Higher School of the Kyrgyz National University. Zhusup Balasagyn (ave. No. 6 of the NTS meeting dated 06/10/2022).

The object of research: bachelor's degree training in the field of "Pedagogy" in the vocational education system of China and Kyrgyzstan.

The subject of the research is a comparative analysis of educational programs for bachelor's degree training in the field of "Pedagogy" in universities in China and Kyrgyzstan.

3.The purpose of the study: based on comparative analysis, to determine the similarities and differences in bachelor's degree training, as well as ways to improve it in the vocational education system of China and Kyrgyzstan.

4. Research objectives:

1. Based on comparative analysis, to reveal the scientific and theoretical prerequisites for the development of the content of bachelor's degree programs in the field of "Pedagogy".

2. To substantiate theoretical and methodological approaches and research methods for bachelor's degree training in pedagogy in the vocational education system of China and Kyrgyzstan.

3. To identify the similarities and differences between the regulatory documents regulating bachelor's degree training in the field of Pedagogy in the vocational education systems of China and Kyrgyzstan.

4. To summarize the experience of bachelor's degree training in the field of Pedagogy in universities in China and Kyrgyzstan and develop practical recommendations on how to use them in the modern educational process of higher education.

5. Research methods. To achieve these goals, comparative analysis was used as the leading method, and we also used empirical research methods such as data collection, interviews, and the study of documents reflecting the content of bachelor's degree programs in the field of Pedagogy in the countries being compared, the method of comparative analysis of regulatory documents, the method of induction and analogs, and critical analysis.analytical method, etc.

6. The scientific novelty of the study consists in the fact that:

– based on comparative analysis, the theoretical and methodological foundations that systematize the ideas, trends and models of bachelor's degree training in pedagogy in relation to the system of vocational education in China and Kyrgyzstan

and the content of bachelor's degree programs in the field of "Pedagogy" are revealed;

- theoretical and methodological approaches and research methods for the problems of bachelor's degree training in pedagogy in the system of vocational education are substantiated China and Kyrgyzstan;
- similarities and differences in approaches and regulatory documents regulating bachelor's degree training in the field of Pedagogy in the vocational education system of China and Kyrgyzstan have been identified.;
- the experience of bachelor's degree training in the field of Pedagogy in universities in China and Kyrgyzstan has been summarized and practical recommendations have been developed on ways to improve bachelor's degree training in the field of Pedagogy in China and Kyrgyzstan.

7. The theoretical significance of the research lies in the fact that, based on a comparative approach to the study of educational programs, the features and specifics of bachelor's degree training in the field of "Pedagogy" in universities in China and Kyrgyzstan, systematizing ideas, trends and conceptual guidelines for transformation in the system of higher pedagogical education in both countries have been formulated.

8. The practical significance of the research lies in the fact that its main provisions can be used in developing a strategy for the qualitative training of a bachelor of pedagogy of a new generation, in designing an innovative model of a new teacher, taking into account the processes of modernization and internationalization of the modern educational space, in creating courses of comparative pedagogy in pedagogical universities in China and Kyrgyzstan.

9. The main provisions submitted for defense:

1. The comparative approach in the study of tactics and strategies of teacher training in universities in China and Kyrgyzstan is one of the key links that is associated with trends and innovative processes in the system of higher pedagogical education and determined by the conditions of modernization and internationalization of the modern educational space.

2. The study of educational programs, features and specifics of bachelor's degree training in the field of Pedagogy in universities in China and Kyrgyzstan has shown that, in general, the system of teacher training in the countries under consideration is determined by such promising areas as the fundamentalization of the content of higher pedagogical education, professional and pedagogical orientation of education, further democratization and humanization of the pedagogical process, etc.

3. A comparison of educational programs, features and specifics of bachelor's degree training in the field of Pedagogy in universities in China and Kyrgyzstan made it possible to identify possible prospects in the system of teacher training in the countries under consideration, such as the training of a new generation of teachers with competitiveness in the labor market based on a real study of the national educational systems of China and Kyrgyzstan in the context of reform, modernization and improvement higher pedagogical education, what is the basis for the further development of the education system in both countries?;

10. Personal contribution of the applicant.

From 2021 to 2024, the doctoral candidate studied, analyzed, organized and was directly involved in theoretical and practical research related to the research topic. A target program has been developed for the comparative study of educational programs, features and specifics of bachelor's degree training in the field of "Pedagogy" in universities in China and Kyrgyzstan. Articles have been prepared and published in Scopus; questionnaires have been compiled on the research topic, which have been tested among students in the field of "Pedagogy" and among the scientific and academic community of the two countries. For the first time, a comparative analysis of educational programs, features and specifics of bachelor's degree training in the field of "Pedagogy" in universities in China and Kyrgyzstan is presented.

11. Approbation of the study. The main provisions and results of the study were discussed at a meeting of the Department of Pedagogy of the Higher School of

KNU named after J. Balasagyn, at the international and republican scientific and practical conferences, which take place in the period 2022-2024 years.

12. The main results of the dissertation are reflected in 2 articles of SCOPUS level:

1.Scopus. Wenjing C., Raimkulova A., Zhoushao H. On training at the undergraduate level in pedagogy in Kyrgyz Republic and China. Scientific Herald of Uzhhorod University, 2024, Series “Physics”, pp. 2415-8038 (e-ISSN 2786-6688) (In English). Available at: <https://physics.uz.ua/en/article/ba8e46800eadb33b4e1ba1be3b95f74f> (In English).

2. Scopus. Wenjing C., Raimkulova A., Zhoushao H., Study on the popularisation of higher education in China and Kyrgyzstan/ Scientific Herald of Uzhhorod University, 2024, Series “Physics”, issue 55, pp. 2097-2107. DOI: 10.54919/physics/55.2024.209td7 (In English)

13. The structure of the dissertation: The dissertation work consists of three chapters, conclusions, practical recommendations, 2 tables, a list of references, including 135 sources, and 2 appendices. The total volume of the dissertation is 115 pages.

Чень Вэньциндин

«Кытайдагы жана Кыргызстандагы "Педагогика" багыты боюнча бакалавриат программаларын салыштырмалуу изилдөө» аттуу темадагы PhD диссертациясынын абстракты илимий жетекчиси, педагогика илимдеринин доктору, профессор Раимкулова А. С.

1. Диссертациянын темасынын актуалдуулугу.

Изилдөө темасынын актуалдуулугу. Убакыттын заманбап чакырыктары, ылдам илимий-техникалык прогресс, технологиялык чакырыктар, дүйнөлүк билим берүү мейкиндигине интеграциялануу зарылдыгы, билим берүү системасын, анын ичинде жогорку педагогикалык

системаны өркүндөтүү ар кандай илимий багыттардын бакалаврларын даярдоо жаатында ар кайсы өлкөлөрдүн учурдагы тажрыйбаларын изилдөөнү талап кылат.

Кыргызстанда "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо проблемаларын изилдөө өзгөчө илимий кызыгууну туудурат, анткени республикада бакалаврларды даярдоо жакында эле башталган жана билим берүүнүн бул деңгээлин ишке ашыруунун илимий-теориялык негиздерин жана практикалык жолдорун аныктоого байланыштуу көптөгөн көйгөйлөр бар. Ошол эле учурда Кытай Эл Республикасында бул багытта жетишерлик чоң тажрыйба бар.

Кытай менен Кыргызстандын билим берүү системаларын салыштырып изилдөө жогорку кесиптик-педагогикалык билим берүүнү өнүктүрүү үчүн, атап айтканда, базалык бакалаврдык билими бар жаңы муундагы педагогикалык кадрларды көп деңгээлдүү кесиптик даярдоо программаларын ишке ашыруу үчүн жаңы уникалдуу мүмкүнчүлүктөрдү ачат.

Ааламдашуу шарттарында ар кайсы өлкөлөрдүн билим берүү системаларын салыштырмалуу изилдөөдө эл аралык, мамлекеттер аралык, коомдук жана жеке муктаждыктардын мааниси бир кыйла өсүүдө, анткени бул билим берүүнүн азыркы системасын өркүндөтүүгө жана педагогикалык кадрларды даярдоодо кызматташуунун мындан аркы жолдорун аныктоого мүмкүндүк берет. Кыргыз Республикасынын "Мугалимдин статусу жөнүндө" Мыйзамында [2], Кытайдын 2035-жылга чейинки билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясында [14], КПК БКнын жана Кытай Эл Республикасынын Мамлекеттик кеңешинин 20.01.2018-ж. "Жаңы доордо педагогикалык билим берүүнү реформалоону ар тараптан тереңдетүү жөнүндө" [15], ошондой эле" 30-жылдын 2019-сентябрындагы КР Өкмөтүнүн токтому, 511 " педагогикалык кадрларды даярдоого өзгөчө көңүл бурулат [16].

Ушуга байланыштуу Достук өлкөлөрдө, атап айтканда Кытайда жана Кыргызстанда "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо системасын салыштырмалуу-салыштырып талдоо, салыштырмалуу-салыштырып талдоо критерийлерин жана көрсөткүчтөрүн аныктоо, "Педагогика" багыты боюнча Бакалаврларды даярдоонун прогрессивдүү тажрыйбасын изилдөө, педагогикалык билим берүүнүн сапатын камсыздоо факторлорун аныктоо зарылдыгы келип чыгууда, "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо системасын салыштырма-салыштырма талдоонун негизинде "Педагогика" багыты боюнча Бакалаврларды даярдоонун сапатын жакшыртуу боюнча сунуштарды иштеп чыгуу.

Кытай менен Кыргызстандын билим берүү системаларынын экилик салыштыруулары, атап айтканда, "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо системасы кылымдын маанилүү инновацияларынын бири болуп саналат. Муну педагогикалык кадрларды даярдоодогу жаңы ориентирлер талап кылат: жаңы доордун мугалимдерин даярдоо системасындагы компетенттүүлүк мамиле, инновациялык технологияларды, окутуунун электрондук формаларын кеңири жайылтуу, эл аралык илимий-билим берүү мейкиндигинде талап кылынган жаңы типтеги болочок мугалимдердин чыгармачылык потенциалын өнүктүрүү муктаждыгы ж. б.

Ошол эле учурда, илимий-теориялык булактарын алдын ала талдоо жана бакалаврларды даярдоо практикасына байкоо жүргүзүү бир катар **карама-каршылыктардын** бар экендигин күбөлөндүрөт:

1. азыркы учурда жогору бааланган, заманбап маалыматтык-техникалык коомдун чакырыктарына даяр мугалимдерди даярдоого болгон өсүп жаткан талаптардын жана жаңы формациядагы педагогдорду даярдоонун илимий-практикалык жолдорунун жетишсиз изилденишинин ортосунда;

2. билим берүү мейкиндигинин кеңейиши жана глобалдашуусунун ортосунда жана достук өлкөлөрдө, атап айтканда, Кытайда жана Кыргызстанда "Педагогика" багыты боюнча Бакалаврларды даярдоонун

билим берүү программаларын салыштырмалуу-салыштырып талдоо боюнча изилдөөлөрдүн жоктугу;

3. Кытайда педагогикалык багыт боюнча Бакалаврларды даярдоонун жетиштүү бай тажрыйбасы менен Кыргызстанда билим берүүнү өркүндөтүү максатында бул тажрыйбаны салыштырма-салыштырма талдоонун жоктугу ортосунда.

Аталган карама-каршылыктар маселенин бар экендигин күбөлөндүрөт, анын маңызы "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоодо окшоштуктарды жана айырмачылыктарды табууда жана базалык педагогикалык билими бар адистерди даярдоону өркүндөтүүнүн негизги багыттарын аныктоодо турат. Бул көйгөйдү илимий жактан чечүү зарылдыгы **"Кытайдагы жана Кыргызстандагы "Педагогика" багыты боюнча бакалавриат программаларын салыштырмалуу изилдөө"** диссертациялык ишинин темасын аныктоого негиз болду.

2. Диссертациянын темасынын ири илимий программалар, илимий мекеме жүргүзгөн негизги илимий-изилдөө иштери менен байланышы.

Диссертациялык иш "Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүүнүн стратегиялык багыттарында" коюлган милдеттер менен шартталган жана ага Кыргыз улуттук университетинин жогорку мектебинин педагогика кафедрасынын илимий-изилдөө иштеринин планы кирет. Жусуп Баласагын(НТСтин отурумунун 6-пр., 10.06.2022-ж.).

Изилдөөнүн объектиси: Кытайдын жана Кыргызстандын кесиптик билим берүү системасында "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо.

Изилдөөнүн предмети: Кытай жана Кыргызстандын ЖОЖдорунда "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо боюнча билим берүү программаларын салыштырмалуу талдоо.

3.Изилдөөнүн максаты: салыштырма-салыштырма талдоонун негизинде бакалаврларды даярдоодогу окшоштуктарды жана

айырмачылыктарды, ошондой эле Кытай менен Кыргызстандын кесиптик билим берүү системасында аны өркүндөтүүнүн жолдорун аныктоо.

4. Изилдөөнүн милдеттери:

1. Салыштырмалуу талдоонун негизинде "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо боюнча билим берүү программаларынын мазмунун иштеп чыгуунун илимий - теориялык өбөлгөлөрүн ачып берүү.

2. Кытайдын жана Кыргызстандын кесиптик билим берүү системасында педагогика боюнча бакалаврларды даярдоо проблемаларын изилдөөнүн теориялык-методологиялык ыкмаларын жана методдорун негиздөө.

3. Кытайдын жана Кыргызстандын кесиптик билим берүү системаларында "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоону жөнгө салуучу ченемдик-укуктук документтердин окшоштуктарын жана айырмачылыктарын аныктоо.

4. Кытайдын жана Кыргызстандын ЖОЖдорунда "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо тажрыйбасын жалпылоо жана аларды жогорку мектептин заманбап билим берүү процессинде колдонуунун жолдору жөнүндө практикалык сунуштарды иштеп чыгуу.

5.Изилдөө методдору. Алдыңкы ыкма катары коюлган милдеттерди ишке ашыруу үчүн салыштырма-салыштырма талдоо колдонулган, ошондой эле биз салыштырылуучу өлкөлөрдө "Педагогика" багыты боюнча бакалавриат программаларынын мазмунун чагылдырган маалыматтарды чогултуу, интервью алуу, документтерди изилдөө сыяктуу эмпирикалык изилдөө ыкмаларын, ченемдик-укуктук документтерди салыштыруу ыкмасын, индукция ыкмасын жана аналогдорун, сын-аналитикалык методду ж. б.

6.Алынган жыйынтыктардын илимий жаңылыгы:

- салыштырма-салыштырма талдоонун негизинде педагогика боюнча Бакалаврларды даярдоонун теориялык-методологиялык негиздери, Кытайдын жана Кыргызстандын кесиптик билим берүү системасына карата колдонулуучу идеялары, тенденциялары жана моделдери жана

"Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо программаларынын мазмуну ачыкка чыкты;

- Кытай жана Кыргызстандын кесиптик билим берүү системасында педагогика боюнча бакалаврларды даярдоо проблемаларын изилдөөнүн теориялык-методологиялык ыкмалары жана методдору негизделген;

- Кытай жана Кыргызстандын кесиптик билим берүү системасында "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоону жөнгө салуучу мамилелердеги жана ченемдик-укуктук документтердеги окшоштуктар жана айырмачылыктар аныкталды;

- Кытай жана Кыргызстандын ЖОЖдорунда "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоо тажрыйбасы жалпыланган жана Кытайда жана Кыргызстанда "Педагогика" багыты боюнча бакалаврларды даярдоону өркүндөтүүнүн жолдору жөнүндө практикалык сунуштар иштелип чыккан.

7.Изилдөөнүн теориялык мааниси Кытайдын жана Кыргызстандын ЖОЖдорунда билим берүү программаларын, "Педагогика" багыты боюнча Бакалаврларды даярдоонун өзгөчөлүктөрүн жана спецификасын изилдөөгө салыштырмалуу салыштырмалуу мамилени негизинде эки өлкөнүн жогорку педагогикалык билим берүү системасында кайра түзүүнүн системалаштыруучу идеялары, тенденциялары жана концептуалдык багыттары түзүлгөн.

8.Изилдөөнүн практикалык мааниси, анын негизги жоболору жаңы муундагы педагогика бакалаврын сапаттуу даярдоо стратегиясын иштеп чыгууда, заманбап билим берүү мейкиндигин модернизациялоо жана интернационалдаштыруу процесстерин эске алуу менен жаңы мугалимдин инновациялык моделин долбоорлоодо, Кытайдын жана Кыргызстандын педагогикалык жогорку окуу жайларында салыштырма педагогика курстарын түзүүдө колдонулушу мүмкүн.

9.Коргоого алынуучу негизги жоболор:

1. Кытай жана Кыргызстандын ЖОЖдорунда педагогикалык кадрларды даярдоо тактикасын жана стратегиясын изилдөөдө салыштырмалуу-

салыштырмалуу мамиле-бул жогорку педагогикалык билим берүү тутумундагы тенденциялар жана инновациялык процесстер менен байланышкан жана заманбап билим берүү мейкиндигин модернизациялоо жана интернационалдаштыруу шарттары менен аныкталган негизги звенолордун бири.

2. Билим берүү программаларын, Кытайдын жана Кыргызстандын ЖОЖдорунда "Педагогика" багыты боюнча Бакалаврларды даярдоонун өзгөчөлүктөрүн жана өзгөчөлүктөрүн изилдөө жалпысынан каралган өлкөлөрдө педагогикалык кадрларды даярдоо системасы жогорку педагогикалык билим берүүнүн мазмунун фундаменталдаштыруу, окутуунун кесиптик-педагогикалык багыты, педагогикалык процессти андан ары демократиялаштыруу жана гумандаштыруу ж. б. сыяктуу келечектүү багыттар менен аныкталгандыгын көрсөттү.

3. Билим берүү программаларын, Кытайдын жана Кыргызстандын ЖОЖдорунда "Педагогика" багыты боюнча Бакалаврларды даярдоонун өзгөчөлүктөрүн жана өзгөчөлүктөрүн салыштыруу жогорку педагогикалык билим берүүнү реформалоо, модернизациялоо жана өркүндөтүү шарттарында Кытайдын жана Кыргызстандын улуттук билим берүү системаларын реалдуу изилдөөнүн негизинде эмгек рыногунда атаандаштыкка жөндөмдүү мугалимдердин жаңы муунун даярдоо сыяктуу каралган өлкөлөрдүн педагогикалык кадрларын даярдоо системасында мүмкүн болуучу перспективаларды аныктоого мүмкүндүк берди, эки өлкөнүн билим берүү системасын андан ары өнүктүрүүнүн негизин эмне түзөт;

10. Изденүүчүнүн жеке салымы.

Диссертация 2021-2024-жылдары изилдөө темасына байланыштуу теориялык жана практикалык изилдөөлөрдү изилдеген, талдаган, уюштурган жана түздөн-түз катышкан. Билим берүү программаларын, Кытай жана Кыргызстандын ЖОЖдорунда "Педагогика" багыты боюнча Бакалаврларды даярдоонун өзгөчөлүктөрүн жана өзгөчөлүктөрүн

салыштырып изилдөө боюнча максаттуу программа түзүлдү. ӨКЖАда макалалар даярдалып, басылып чыккан; изилдөө темасы боюнча анкеталар түзүлүп, алар "педагогика" багыты боюнча жана эки өлкөнүн илимий-академиялык коомчулугунун чөйрөсүндө сыноодон өткөрүлдү. Биринчи жолу Кытайдын жана Кыргызстандын ЖОЖдорунда "Педагогика" багыты боюнча Бакалаврларды даярдоонун өзгөчөлүктөрү жана өзгөчөлүктөрү боюнча билим берүү программаларынын салыштырма анализи сунушталды.

11. Изилдөөнүн апробациясы. Изилдөөнүн негизги жоболору жана натыйжалары КУУнун жогорку мектебинин педагогика кафедрасынын отурумунда талкууланды. Ж. Баласагын атындагы КУУнун 2022-2024-жылдар аралыгында өткөн эл аралык жана Республикалык илимий-практикалык конференцияларында.

12. Диссертациянын жыйынтыктарын басылмаларда чагылдыруунун толуктугу.

Изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча төмөнкү эмгектер жарыяланган:

1.Scopus. Wenjing C., Raimkulova A., Zhoushao H. On training at the undergraduate level in pedagogy in Kyrgyz Republic and China. Scientific Herald of Uzhhorod University, 2024, Series “Physics”, pp. 2415-8038 (e-ISSN 2786-6688) (In English). Available at: <https://physics.uz.ua/en/article/ba8e4680eadb33b4e1ba1be3b95f74f> (In English).

2. Scopus. Wenjing C., Raimkulova A., Zhoushao H., Study on the popularisation of higher education in China and Kyrgyzstan/ Scientific Herald of Uzhhorod University, 2024, Series “Physics”, issue 55, pp. 2097-2107. DOI: 10.54919/physics/55.2024.209td7 (In English)

13.Диссертациянын түзүмү: диссертациялык иш үч бөлүмдөн, корутундудан, практикалык сунуштамалардан, 2 таблицадан, 135 булактан турган колдонулган адабияттардын тизмесинен, 2 тиркемеден турат. Диссертациянын жалпы көлөмү 115 барак.